

Kapitola první

O VLIVU HVĚZD NA SNIVÉHO ČLOVĚKA

Slunce, jež zapadlo právě před tak dlouhou dobou, jaké 5
ještě potřebovalo k tomu, aby mohlo opět vyhoupnouti se
nad obzor, jistě si myslilo, že Město spí. Myslíly si to bez-
pochyby také hvězdy, jejichž bláznivý tanec připadal sni-
vému člověku, který dole se vlekl polotemnými ulicemi,
jako benátská noc z ptačí perspektivy, benátská noc z tro- 10
chu slušnějších elektrických žárovek. Tuto směšnou a do-
mýšlivou představu o hvězdách mohl míti ovšem jen takový
sotva viditelný pozemský červ, o jehož slovné existenci
neměly hvězdy nejmenšího zdání.

Ale také hvězdy se mýlily. Město nespalo. To zas věděl 15
dobře snivý člověk, který opustil právě nějakou bouřlivou
schůzi a chtěl se osvěžit zimní nocí, než zapadne do ka-
várny za ostatními.

Město nespalo. Jeho krev kolující pod korou jeho po- 20
šmurných bloků pozastavila jen s pozdní nocí svůj var na
jedněch místech, aby tím prudčeji tryskala a bila na jiných
místech, v atmosféře hustší a vřelejší. Naplnily se kavárny
rozjařenými lidmi a lidé víceméně opilí nacpali noční
putyky. Dveřmi lokálů, jež vedly přímo do ulice, tryskal 25
časem vášnivý hluk s kouřem, horkem a zápachem, kdy-
koli měnili se hosté. A z hluku vyrážela vždy nějaká divoká
nota: bravurní řehot slečinky nebo lechtaný smích holky,
produkce vlasteneckého hrdla nebo řev socialistických děl-
níků, valčík zběsile vtloukaný do rozladěného klavíru,
housle, harmonika, citera nebo hádka, pračka, opilá řeč. 30

Noc jako by však pohlcovala neunavně vetřelecké prou-
dy. Zařinčely nějaké zasklené dvěře, hluk stáhl se náhle
v sebe jakoby uřat a bylo opět ticho, popůlnoční ticho ulic,
jimiž proniká mráz a nad nimiž září hvězdy. Zvuky při-
cházely už jen zdaleka; klepavé kroky, jež tu a tam vynořily 35

se z jedné ulice do druhé, pospíchaly překotně zaniknout. Manželé pospíchali domů osvědčeným způsobem utiřit svou nesentimentální rozjitřenost, milenci ukrytí ve stínu zvonili u hotelu, většina překotných útěků měla též cíl.

5 Jen v namodralém elektrickém světle promenád stával se pomalejším krok žen, které toužily po muži bezpochyby více proto, že jim zaplatí pohodlné lože, než proto, že si koupí jejich lásku.

10 Město tedy nespalo. Naopak: většina jeho přiotrávené krve stáhla se k určitým bodům, aby na nich vřela divoce a rozjitřeně. Život Města točil se kolem své pravé páteře zběsileji než ve světle denním. Snivému člověku však bylo to v tu chvíli zcela lhostejno.

15 Sál osvěžení z mrazivé noci a ze svitu hvězd. Schůze v malé dusné hospodě rozbolavěla mu nervy. Přívrženci jistých socialistických myšlének řešili v ní hlučně svůj vášnivý spor o pravou a levou stranu své cesty a pak ovšem i o svoje charaktery. Byl z jejich středu. A třebaže, aniž se o to snažil, stál trochu nad nimi, protože jedni ho měli 20 příliš rádi a druzí se ho příliš báli, přece rozhňoval se a zlobil, ovšem více ve své mysli než v řečnických výkonech. Zaujatý, bezpochyby zcela jinak než všichni ostatní, kteří se schůze zúčastnili, pro myšlenky, jejichž přívrženci tu vcelku zcela zbytečně do sebe bušili nehoráznými slovy, 25 byl nakonec znechucen prázdnou vřavou a mravně potlučen, takže opravdu potřeboval hvězdné noci, jež by dovedla mu překlenouti propast mezi světem myšlenek stavějících budoucnost a světem jejich slabých nositelů v přítomnosti a dodati mu sil, aby mysl i citovost svou mohl sjednotiti 30 znovu v jasné rovnováze.

Stávalo se to. Pozoroval i jinde, že hvězdy mají zvláštní léčivou moc na lidi z Města. Nemohou ovšem za to. V této úloze nevystupují zpravidla ani jako světlý stín své pravé podoby. Člověk je nekonečně zmenšil pro svou potřebu, 35 učinil z nich součástku své přírody pozemské, kterou miluje, i když si toho neuvědomuje, i když se, hlupáček, stydí přiznati to sobě i lidem, a o kterou ho Město oloupilo. Z této pozemské přírody, myslí si, že zbyly mu jen hvězdy.

Utěšuje se jimi. Zdají se mu přírodou méně zfalšovanou než ta, kterou mu poskytují městské parky a veřejné zahrady.

Mohl by se ovšem utěšovati podobně i sluncem. Ale předně slunce svítí ve dne, a člověk potřebující útěchy nemívá ve dne času ji vyhledat. A podruhé, řekněte, slunce v Městě! To není ten blahodárný otec z lesů, luk a vod venkova. To je hotový tyran. Na jaře týrá člověka sliby, nadějemi, jichž nikdy nesplní, a v létě rozpaluje nesnesitelně dláždění ulic, chodníky a ohromné zdi domů. Slunce v Městě nejmenují lidé vůbec sluncem. Otažte se některé mladé ženy — staří nerozumějí takovým věcem — a řekne vám hned, kde jest její sluníčko: ulice ta a ta, číslo to a to. Blondýn. Nebo také brunet. A otažte se mladého muže: číslo to a to, ulice ta a ta. Blondýna. Nebo také bruneta. Och, královna moje! Slunce! —

Snivý člověk o tom však dnes neuvažoval. Nemohl. Nebyl s to ani uvědomiti si, odkud saje osvěžení. Bloumal a zlobil se.

Ale účinek mrazu a hvězd dostavoval se pomalu, aniž o tom věděl. Klid noci a hvězdnaté oblohy prostoupil pomalu také snivého člověka.

Pohleděl náhle ke hvězdám dokořán otevřenýma očima. A zasmál se. „Jsou to pitomosti!“ zamumlal. Nemyslíl tím však hvězdy, ale ty pračky ze schůze. A zapomínal. Počal hledati souhvězdí s docela lidskou, příliš lidskou vášní. Mumlal řecká jména. Pak zasmál se však ještě jednou. Teď to platilo těmto řeckým názvům.

Hvězdy uplatňovaly na něm již svůj nejlepší vliv. Povznášely ho. Osvobozovaly ho. Cítil se lehčím a lehčím. A co jest lehké, stoupá. Stoupal ke hvězdám. To znamená: představa benátské noci z trochu slušnějších elektrických žárovek zmizela. Chápal cosi nepředstavitelného. Uvědomoval si, že největší lež, nejfalešnější obraz, jež dáno je člověku viděti, jest hvězdnatá tato obloha, která shrnuje v jedinou podívanou minulost několikadenní s minulostí starší než člověk na zemi a přidává k tomu zcela nepatrný drobet současnosti.

Tato myšlenka zaujala snivého člověka. Vznášel se výš a výše. A již bloudil mezi hvězdnými světy, mezi stálicemi a planetami, mezi slunci a satelity, mezi světy žhavými i studeně mrtvými, rozkvetlými báječnou vegetací i roz-
5 parcelovanými obdivuhodnou populací.

Ani sen člověka snivého netrvá však věčně. Snivý člověk, který se jmenoval Petr Skála, spadl náhle opět k zemi, do mrazu polotemné ulice Města. Neublížil si. Všechny jeho hněvy a starosti zmizely. Narovnal záda, vztýčil hlavu
10 a vykročil hrdě jako nebeštan. Pomyslel si: je třeba kochati se velikostí a krásou myšlenek, velikostí a krásou věcí. Život malosti jest vteřina. Mrzutá vteřina, která však není ničím u porovnání s nezapomenutelností hodin krásy, radosti a velikosti.

15 Pobyt mezi hvězdami učinil ze snivého člověka optimistu.

Optimisté libují si v mírném doušku dobrého vína nebo plzeňského piva a v ženách. Petr Skála vrazil do známé kavárny.

20

Kapitola druhá

O TOM, KTERAK SNIVÝ ČLOVĚK STANE SE NĚKOMU SLUNCEM

V kavárně bylo mnoho hluku, světla a kouře. V jednom koutě pod kalným zrcadlem a na plyšových pohovkách seděla Skálova společnost. Bylo to několik kamarádů, sluš-
25 nější živel ze schůze, a dvě ženy.

Přisedl poněkud stranou k svému nejmilejšímu, k jakémusi malému úředníkovi zemského výboru, mlčelivému a jemně skeptickému, který také ctil plzeňské pivo a měl rád ženy, ač nevěřil v lásku. Najedl se, neboť to byla
30 kavárna slavných studentských večeří, a popíjel radostně v zářivém teple. V kroužku vtipkovali a debatovali již s humorem.

Byl v dobré náladě jako právě člověk snivý, jemuž zalíbilo se na zemi. S usmívajícím se skeptikem ironizovali tiše
35 předchozí schůzi; časem připojil se k všeobecnému hovoru nějakou pravdou, jež byla vděčně přijata.

Rostl jaksi. Měl chuť vstáti, vypnouti prsa a vznešeně tázati se shromážděných: Kdo z vás může se pochlubit, že spadl právě na zemi z říše hvězd? Jistě by všichni uctivě a udiveně ztichli a styděli by se, že jim nebylo dopřáno styku s hvězdami! Pomyslel si však, že od vznešeného k směšnému bývá někdy jen krok, a rozhodl se chovati se docela po lidsku: ve společnosti, kde jsou ženy, bývá příjemno a někdy i vděčno aspoň jednu z nich, je-li hezká, pozorovati s přiměřeným taktem, jako náhodou, tak, aby to tušila jen ona a nikdo jiný.

Snivý člověk uměl to snivě; líbívalo se to ženám. Tož prohlížel si napřed opatrně obě přítomné. Kterou?

Rozloženou, mastnou, přihloupě nadutou, zbožnou a církevně vdanou manželku kučeravého a mrštného majitele strojní žehlírny rozhodně nikoli. Tento objekt, déle pozorován, znechutil by mu opět pozemský život a ohrozil by plný jeho žaludek. Vyložená krmená husa, která naštěstí hluboce opovrhne touto společností, a proto jen zřídka doprovází svého muže. Socialistická buržoáza s velkým zlatým křížem nad ohromnou klenbou svého poprsí, regentka, která ve chvíli pošeptá svému štíhlému dárci firmy: „Už je toho pití dost! Zaplať! Půjdem domů!“ A pak, zatímco manžel bude volat vrchního číšníka, zívne, zdvihajíc tlustou ruku se zlatými prsteny jen na polovinu cesty k ústům.

Snivý člověk vyměnil úsměv trochu jedovatý s mlčelivým skeptikem, který náhodou pohlédl týmž směrem. A mocným douškem zapil rychle vtíravou představu obludné stránky života.

Buržoáza za okamžik odešla. Všem se ulehčilo. Docela v koutě zasmála se řezavě maličká Pepina Bednářova.

Ona snad? napadlo snivému člověku, jehož zraky sklouzly rychle po třech mužských postavách za smějící se ženou.

„Sluší jí to dnes, vid', Petře!“ řekl skeptik, kterého také přilákal smích.

Pepina a Petr Skála byli nepřátelé. To jest: Pepina byla čistokrevná proletářka a Petr byl měšťanský synek. Tak to cítili, třebaže je měly pojiti ideje, v nichž Pepina hledala

útěchu a Petr nalezal logiku své povahy. Nepřátelství nebylo však příliš hluboké: znali se k tomu málo, a proto projevovalo se jen malou dávkou uštěpačnosti, když se setkali.

- 5 Pepina měla muže a kamaráda. S mužem žila v noci, s kamarádem ve dne. Frantík, její muž, drobný a tichý, pracoval v továrně, vracel se domů až večer, aby chudě pojedl a pak něco četl, když mu nebylo jíti kolportovat časopisy nebo vyslechnout milého řečníka někam do schů-
10 ze. Kamarád, rezavý a nedůtklivý, byl pokoutní krejčí. Pracoval málo: někdy nebylo na čem, když několik těch známých nic nepřineslo, jindy nebylo z čeho, když neměl právě na „přípravu“, jindy opět dával přednost debatám v socialistickém kroužku nebo písňím v zastrčené vinárně.
15 Doma byla stálá a mrzutá bída.

- V té bídě, vysoko v třetím poschodí zoufalého před-
městského činžáku kamarád a Pepina se milovali — svým
způsobem. Hádali se a rvali, protože jejich nervy byly
strašlivě umučenou a zároveň mučivou nezbytností, pro-
20 klatou uprostřed věčného nepořádku a nedostatku. Kama-
rád míval také kocoviny po hlučných nocích; Pepina chvěla
se odbojně, když bída doléhala příliš zhurta. A tak z lásky
dostal kamarád někdy políček, když byl trochu imperti-
nentní, a Pepina mívala z lásky modřiny na hubených ru-
25 kou, stisknutých se zlostí, kterou stupňoval snad neuvědo-
mělý záchvat vlnosti. —

- Zdálo se, že rumovaný čaj s cukrovím, teplo, jas a ruch
kavárny smířily Pepinu na chvíli se životem. Drobnouká
a hubená její postavička oživila celá, její pěkně řezaný,
30 třebaže ne zcela mladý již a utrápený trochu obličej zarděl
se, hnědé, vtipné oči blýskaly pod korunkou černých
lesklých vlasů. A přes tenké rty zurčela jí hbitě bodavá
a veselá slova.

- Tož tady zastavily se zraky snivého člověka. A vracely
35 se sem stále po nezbytných přestávkách. Petr Skála si
dokonce vzpomněl, že po několik měsíců již nemá milenky.

Za půl hodiny byl dokonale přesvědčen, že Pepina řeší
neočekávanou a nepochopitelnou otázku, jejímž jádrem

jest snivý člověk; bílá, černě korunovaná její hlavička byla zmatena. Postřehl také několik pohledů, jež chtěly být zlostné, ale byly skoro bojácně tázavé.

Platili a vstali. Vyhrnuli se hlučně a opojeně do mrazu a pod hvězdy, jež zářily stále stejně a mysly, že Město spí.

Před kavárnou stanul snivý člověk těsně u Pepiny. Neodstoupila. Ostatní vykročili již, mezi nimi i její muž, i její kamarád. Jen tichý skeptik, trochu opilý, dopínal si zimník.

„My půjdeme spolu,“ prohlásil Petr a zavěsil se k Pepině, která byla maličká jako děvčátko. Skeptik se zasmál a mumlaje cosi pustil se za ostatními. Snivý člověk vykročil také, pevně přitisknut k Pepině.

Nebojovali spolu ani čtvrt hodiny. Vzдалa se a byla přítulná jako malá, nemocná kočka. Kráčeli rychle a žvatlali. Půldruhé hodiny měli na konec předměstí, kde bydlila;

čas dost. „Pohled jen, jak hvězdy se chvějí a září,“ hovořil snivý člověk. „Hvězdy jsou krásné.“

„Ale nehřejí,“ řekla, tisknouc se k němu. Měla příliš lehkou jupičku.

„Mne dovedou zahrátí,“ odpověděl. „Stačí mi půl hodiny pod hvězdami a zapomenu na každý smutek, na každou bolest, na každý hněv. Hlavní jest, abych se vzmužil a pohlédl k nim s otevřenýma očima. Dokud chodím se sklopenou hlavou, je zle. Jakmile však dodám si odvahy, narovnáám záda a pohlédnu k osvětlené výši, mám vyhráno.“

„Kde vzítí však vždycky odvalu ke vztýčení hlavy?“ zašeptala.

Mlčel chvíli. Přemýšlel. Pak pochopil. Přišla mu na mysl stará pravda: že mnoho mohou mítí jen ti, kdož aspoň něco mají. Hvězdy mají naň jen proto vliv tak blahodárný, že má předem již ještě něco jiného: schopnost narovnatí záda, vztýčiti hlavu, setkatí se s hvězdami tváří v tvář.

„Nemáš zhola nic, co by tě někdy zahrívalo?“

Zasmála se trpce. „Och ano, oheň v kamnech nebo peřinu, čaj... ale slunce, to mi chybí.“

„Nemiluješ?“

Mlčela. Pak šeptala: „Myslím, že nemiluji. Vždyť láska prý hřeje, a mně je stále zima.“

Stoupali pomalu nesmyslně příkrou ulicí. Ostatní byli asi velmi daleko již, protože neslyšeli jejich hlasů.

5 Jejich kroky klapaly svorně pustou nocí, nad kterou svítily našťestí hvězdy.

Snivý člověk dodal si odvahy. Vztýčil hlavu, pohlédl k hvězdám. Jeho oči byly dokořán. Dnes rozuměl jejich divokému tanci již na první pohled.

10 „Chtěla bys mne mít ráda?“

Zastavili se právě pod železničním mostem. Blížil se zběsilý rychlík.

„Chtěla bych do svého domova. Narodila jsem se u splavu. V olších jsem si hrávala.“

15 „Se mnou?“ Kývla hlavou a nastavila ústa. „Budeš mne hrát! Budeš mým sluníčkem?“

„Budu tvým sluníčkem!“

Kapitola třetí

20

O TOM, KTERAK SNIVÉHO ČLOVĚKA UNAVÍ SLUNEČNÍ ÚLOHA

Petr Skála měl několik neděl vítěznou náladu. Přestával býti dokonce člověkem snivým a cítil, že je člověk šťastný, tak šťastný, že může svým vnitřním teplem zahřívati i jiné. Stává se někdy, že hovor vedený z dlouhé chvíle uvízne
25 náhle; tu dávají si lidé navzájem otázku: Čím bys chtěl býti, jak bys chtěl žíti, kdybys mohl se znovu naroditi? Petr Skála odpovídal: Chtěl bych býti tím, čím jsem, žíti tak, jak žiju a jak jsem žil.

Chodil vesele a zářil.

30 Jeho jméno mělo dobrý zvuk ve světě literárním, jeho slovo bylo směrodatné v kruzích stejně smýšlejících soudruhů. Nebyl silák, ale jeho zdraví bylo pevné. Nebyl boháč, ale měl často peníze, protože jeho otci, obchodníku, dobře se dařilo. Ženám se líbil. A, jak známo již, měl také
35 odvahu narovnatí záda, když nějaký stín stůj co stůj chtěl

ho sehnouti k zemi, a zahleděti se do hvězd, jichž svit v jeho nitru sladovol city i myšlenky v harmonický celek.

Petr Skála byl člověk, který nepotřeboval slunce, byl celkem vzato sám jakési malé sluníčko.

Pepina dokonce považovala ho za veliké a hrála se blaženě v jeho teplých paprscích. 5

Scházeli se obden i častěji a uvažovali, jak zařídit si život co nejpohodlněji. Ledajaké překážky však stály jim v cestě a byly tak pevné, že se nezhroutily pod jasným úsměvem Petrovým, čemuž Pepina opravdu se divila. 10

Bylo jim tedy čekati na svobodu. Petr sálal teplem i světlem, Pepina přicházela se zahřívat: nicméně trpěla ještě, snad dokonce víc než dříve. Přicházela častěji s modrými pruhy na tenkých pažích, jež Petr svlékal a líbal.

Kamarád krejčí tušil, co se děje. Měli důvod domnívati se, že je stopuje někdy po cestičkách parku, kde probouzelo se jaro. A Pepina chodila ubitá a s pláčem vypravovala, jak strašně koulí očima a jak je hrubý, když se probudí po prohýřené noci. 15

Petr hrál ze všech sil a kombinoval všechny možnosti útěku z bídy a pekla. 20

Jaro přišlo; v parcích počaly krátké dny jejich půvabu. Voněla šeríková zákoutí, z tulipánových a hyacintových záhonů proudila radost.

Petr pociťoval jakousi únavu, neboť nářky Pepininy neměly konce. Chtělo-li se mu zavýsknout, bylo mu stírat její slzy; chtělo-li se mu pracovat, musel přemýšleti, jak by urychlil její vysvobození. A její láska byla křečovitá a nedávala mu hodiny plamenného vybíjení sil. Věděl, že hřeje, ale viděl také, že neproměňuje milenku. 25 30

Byla stále zoufalá, ba zoufalejší s představou toho, co jest, a toho, co by mohlo býti. Byla stále chudá, neboť neměl ještě tolik, aby jí mohl dáti vše, čeho žena potřebuje. Byla stále také chorá, nervózní až k hysterickým záchvatům, a bylo mu jasno, že se neuzdraví v ovzduší, kde sotva dýchala a kde ji věčně zraňovala bodavá, jizlivá slova člověka stejně chorého. 35

Petr umdlával. Jaro probudilo v něm, aniž si toho uvě-

domil, síly, jichž nemohl užítí. Tlak života doléhal naň zvnějšku i z vlastního jeho nitra.

Jednoho večera rozběhl se daleko za poslední domky předměstí. To za hvězdami.

5 „Hraju špatně svou úlohu,“ myslil si. „Plavu, jak se tomu říká. To je jasné. Že i slunce potřebuje někdy útěchy, to je přirozené. Není absolutního štěstí, protože nic není absolutní, a přestal bych se cítiti šťastným, kdybych nikdy neměl blízko k tomu, abych byl nešťasten. Ale slunce, jež
10 jde k hvězdám pro posilu?“

Petr Skála měl chuť vrátiti se k úloze člověka snivého, aspoň před hvězdami.

Šel dlouhou silnicí, na jejímž konci v dáli černal se zalesněný kopec. Hvězdy již svítily a silnice byla pustá.
15 Nebyl přemožen, jen zmaten. Šel vztýčen a hleděl vzhůru. Z jakéhosi rozmaru řekl si, že se nevrátí, dokud nespatří letěti meteor.

„To je jasný důkaz, že hvězdnatá obloha není benátskou nocí z ptačí perspektivy,“ myslil si.

20 A znovu uvažoval s hlavou studenou a ovívanou lehkým jarním větříkem:

„Excelsior! To znamená v próze života: Trpělivost! Ztratil bych navždy důvěru k sobě, kdybych se vzdal v tomto boji s náhodnými, malichernými okolnostmi...“

25 Náhle se bezděčně zastavil. Neočekávaná myšlenka šlehla mu mozkiem.

„Nebráním se také proti sobě?“

Pomátl se docela. Ale nepokořil. Pohlédl vzhůru. Padala právě hvězda. Obrátil se a mluvil k sobě velmi rozhodně:

30 „Uvažujme jasně a upřímně. Chci býti sluníčkem ubohé ženě, která potřebuje mého tepla, mé lásky. Také mé pomoci. To není rozhodně úloha škaredá. Překážky, jež se mně staví do cesty k tomu, abych ji mohl zbaviti okovů, bídy a učinit ji dokonale šťastnou, jsou sice pro okamžik nezdolné, ale jen pro okamžik. Slíbil jsem jí, že ji odvedu,
35 že uvidí splav a olše svého dětství a bude moci s nimi žítí. Dostojím svému slibu, jakmile to půjde. Nebude to trvat dlouho. Teď však musím si přiznati, že ještě něco se bouří

proti mému úmyslu. Krátce a dobře: moje pudy, které zatracené jaro probudilo ze zimního spánku. Co to znamená? Mám přece Pepinu rád...”

Petr přestal tady mysliti jasně a upřímně. Malinký chaos vznikl v jeho hlavě.

Nakonec, když už přicházel do města jaksi sehnutý, narovnal opět záda, pohlédl naposled ke hvězdám a řekl: „Ano, mám ji rád. A budu trpělivý.“

Nějaká tíseň zůstala mu však v srdci. Neuvědomil si také, že jeho dnešní styk s hvězdami byl velmi povrchní. Že zapomněl zcela představovati si, co znamená jejich nesmírný chorovod, před nímž za stesk vrací se radost a za slabost síla a upřímnost...

Když došel ke svému bytu, byl překvapen, že doma ještě svítí. Rychle vyběhl do prvního patra. Otec seděl zhroucen v lenošce, matka plakala. Krach cizí firmy postavil i jeho otce před úpadek.

Petr odešel do svého pokoje a svalil se na pohovku. Slyšel, jak v uchu, na němž ležel, hučí mu to zběsile jako vzdalující se lokomotiva, a hlava, jež spočívala na ruce vedle ucha, připadala mu jako ohromná rosolovitá hmota. Položil ruku na obličej, aby se přesvědčil, že konečky prstů dosahují skoro na kraj čela a kraj dlaně že se dotýká brady. Že tedy jeho hlava je normálně velká...

Kapitola čtvrtá a poslední

O TOM, KTERAK SNIVÝ ČLOVĚK NAJDE SVÉ SLUNCE

Petr Skála neměl odvahy vyhledat Pepinu druhého dne. Všechny jeho výpočty rozmetal osud, budoucnost stala se nevypočítatelnou a velmi problematickou. Jeho plány krásně a přesně narýsované byly náhle zcela nepotřebny. Napsal jí lístek, jenž se mu zdál trochu suchý.

Její odpověď ho překvapila. Bylo v ní nezvykle mnoho jasné mysli. Snažila se připomenouti mu všechny naděje a možnosti, které ještě zbývaly. A radostně mu oznamovala, že kamarád krejčí se odstěhoval. Cítil však, že její

dopis ho nepotěšil tak, jak by to byl jistě učinil řekněme — před měsícem. Ale v oné části svého srdce, kterou umlčoval, kde tušil, že jest nespokojen sám se sebou, a kde před několika dny vynořila se otázka, má-li vůbec Pepinu rád, 5 v tom koutku svého nitra pocítil zároveň jakési ulehčení.

A pomyslně si: Teď bude Pepina se svým mužem žítí aspoň v relativním klidu. Nebude již mívát modrých pruhů na hubených pažích. A já... och, já teď budu asi špatně hrát, já teď budu mít sám nedostatek!

10 Ještě si však nepřiznal nahlas, že jeho sluneční úloha jest skončena.

Stalo se to za několik dní. Od otcovy katastrofy nevyhledal Pepiny. Napsal jí toliko dva chladné dopisy o svých trampotách. Až po čtrnácti dnech asi potkal ji náhodou 15 na ulici. Dala se ihned do pláče. Pochopila, že je konec milování. A tušila, že pro ni jest navždy všemu konec, že teď už bude jen pomalu zhasínat, neodvratně zhasínat v bídě a v živoření. Byla zničena a připadala mu strašně sešlá za ty dvě neděle.

20 Hledal výmluvy, pokoušel se býti vřelý a laskavý. Viděl však, že ji bolí jeho lež. Skončil tedy rychle toto setkání a dal se na útěk ulicemi. Odnášel si dojem, že žena, kterou navždy opustil, ho nenávidí, neboť věděl, že nikdy nepochopila, co ho s ní svedlo a co rozvedlo. Ale přesto prchal, 25 lehce se vznášeje, jako by rozpínal křídla, z nichž spadly právě okovy, volný, osvobozený, sobě vrácený. —

Nastaly mu dny radostné práce. Psal mnoho a nebyl nespokojen s tím, co zůstalo na papíře. Prodával svou práci tak, že mohl slušně vyhovovati svým potřebám, jež ovšem 30 omezil na nejmenší míru. Učinil to klidně, bez bolu a lítosti, ba jaksí i hrdě a radostně.

Petr Skála stal se opět snivým člověkem, který miloval hvězdné noci.

Jen Město ho poněkud dusilo. Z mnoha důvodů. Nepřekypoval již sebevědomím, byl hrdý a šťastný klidně a prostě, 35 chtěl klidně a prostě žít. Literární rvačky a spory jeho politického tábora, jichž se dříve rád zúčastnil, zejména v době svého opojení štěstím, skoro se mu již hnusily.

Zelení mládenci, kteří vtrhli do literatury a sociálního hnutí, nepřinášeli ani vědomostí, ani schopností, zato však až příliš dobře nápodobili chyby jednotlivců (jeho vlastních nevyjímaje) z generace předchozí, jež mnoho věděla, mnoho donesla a koneckonců o něco se bila. Takové kalné mlhy zaplavily tenhle život. Na pozice opuštěné lidmi, kteří se podepisovali, přihnali se nejmalichernější klepaři a anonymní sprostota kvetla. Jasná logika práce, jež ví, co chce a kam jde, byla v opovržení. Ale nebrojila proti ní doba poctivých pochybností, jimž se neubrání hlubocí lidé, i když jsou sebezaujatější pro svou pravdu. Byl to naprostý chaos, jenž nastal, zmatek nad zmatek, blábolení diletantů; arivisté a kejklíři vtrhli v kalnou vodu lačni lovu.

Přišla doba, kdy slušní lidé ustupují z bojiště, aby pracovali v ústraní na díle, jež jest mimo vřavu, a s jasnou myslí čekali na čas zadostučinění.

To byla hlavní příčina toho, že Petrovi nebylo volno v Městě. Byl stále v nebezpečí, že bude proti své vůli znovu stržen v zápasy, jež byly už jen silácké. K tomu družilo se několik menších důvodů a Petr pomýšlel na život mezi lesy a lukami.

Nebyl unaven, ale chtěl mít ticho kolem svých snů.

Bydlil stále u rodičů. Jeho otec houževnatě bojoval s kalamitou. Měl všechnu naději na úspěch, ale Petrovi nemohl dáti nic. Odejít z Města znamenalo pro Petra ztrátu přístřeší a život cele na vlastní pěst.

Ovšem nepotřeboval velkého obnosu k tomu, aby si připravil nový domov někde venku, v horách... ano, v horách. Ale neměl ani toho.

Usmíval se však, spoléhaje na náhodu. Usmíval se, když si vzpomněl na kariéry svých vrstevníků, usmíval se, když počítal, kolikrát ukázal záda egyptským hrncům.

„Koneckonců,“ říkával trochu ironicky mlčelivému skeptikovi, s nímž jediným ještě častěji se stýkal, „byla to neobratnost. Neměl jsem ani židovské, ani katolické školy. Jsem přesvědčen, že do smrti nenabudu jmění. Ani pořádných dluhů nenadělám.“

Měl jakousi zkušenost se svými podniky, na něž sehnal sotva pár zlatek. Zato akce, kterou podnikl jakýsi človíček pro svůj plátek, kde se tiskly modlitby k několika politickým hvězdám, vynesla rázem několik stovek, jež bůhví 5 kým byly pohlceny. Také s věřiteli neměl Petr štěstí. Ubohé dloužky připravily mu často trpké chvíle, zatímco vedle něho hrnuly se tisíce a desetitísíce od ochotných lidí do rukou neschopných podnikatelů, kteří se za ně ani rádně nenajedli.

10 A Petr vzpomínal v té době také, jak často dával ochotně ze svého mála, jež dostával od otce, jak často byl obratně vysáván dobrými kamarády, kteří pak...

„Ech, měl bych méně klidné svědomí a znal bych méně člověka, kdybych byl nezakusil těchto malých zklamání,“ 15 pomyslel si na konec svého bloudění minulostí.

Pracoval a čekal.

Někdy se mu zastesklo po ženě. Tu snil o mladé, krásné, divoké ženě, opravdové, celé ženě, po níž volá v člověku jaro. Ale byly to jen krátké okamžiky, jež přicházely po 20 náhodných setkáních s ženami podobnými jeho představě.

Jeho síla, stálá a souměrná, vybíjela se skoro cele v literární práci. —

Přišel však červen. Petr neodolal, aby někdy nezúčastnil se výletů pořádaných známými, ale zcela lhostejnými mu 25 lidmi, kteří nemluvili ani o literatuře, ani o politické situaci a sociálních problémech. Cítil, že jsou to ženy, jež ho vábějí, mladé ženy ve světlých toaletách, zpívající pěknými alty a soprány při návratu vlažnými večery a podle lesů.

30 Pozoroval je rád, aniž se s nimi bavil. Vracela se pomalu jeho dávná potřeba snivé koketérie, jež se líbila ženám. Nechtěl však milenky. Báł se, že nový erotický případ odvedl by ho od práce. Byl rád, že může klidně a podle chuti pracovat, beze spěchu a bez nucení se k tomu, jako 35 svobodný tvůrce. Žena, milenka vzala by mu mnoho času, jež by musel nahrazovat spěchem a dlouhým sezením, protože méně vydělávat nesmí.

Hovořival tedy s pány a matkami, aniž však odvracel

svého zraku od některé dívky, již si zvolil za předmět této tiché zábavy.

Jednou si pomyslí: Pohrávám si s ohněm. To znamenalo, že nějaké dívčí zraky, jež mu stejně tiše a snivě oplácely jeho pohledy, skrývají blesky, schopné vniknouti až do jeho srdce. 5

Nezúčastnil se po dvě neděle žádného výletu. Pak šel zas, neboť Město bylo nesnesitelné a Petrovi se stýskalo po světlých toaletách, po sladkých pohádkách ukrytých pod krajkami dívčích živůtků a po pohledech, písních a smíchu. 10

Druhého dne nepracoval, neboť měl milenku. Katastrofa přišla jako blesk.

Rozkošná blondýna s očima zelenýma jako Dunaj, celá žena již s neposkrvněnými nadry, ta, které se nejvíce vyhýbal, protože věděl, že jest mu nejnebezpečnější, dívka, která se tolik smála a tolik zpívala, že se dala tušiti krize v její dušičce, dívka v úplně bílých šatech z krajkové látky, pod kterou se vlnilo nesmírné bohatství půvabů... jak se to jen stalo, že náhle stála vedle něho a řekla mu, že ho má ráda? A pak odběhla se smíchem. Toho dne již se ne- 20 setkali, neboť stalo se to při návratu a ona zmizela mezi těmi, kteří šli zcela vzadu, a již se neobjevila.

Věděl, kde bydlí, a sotva se probudil druhého dne, poslal jí lísteček, aby přišla, že ji miluje.

Po tři dny chodili spolu městskými sady, scházejíce se nejméně jednou denně. Na čtvrtý den umluvili výlet ve dvou po parníku. 25

Petr nebyl jakživ tak zamilován. Choval se však dosti zdrženlivě, věda, že jeho pověst in eroticis jest horší než skutečnost. 30

Na palouku pod starým kostelíkem nabídla mu svá ústa k nekonečným polibkům. Seděli ve vysoké trávě až do šera, žvatlajíce. Nakonec přestala se jim dařit souvislost vět. Ale Petr se ovládal. Večer byl trochu chladný; dole šuměla řeka. Tu Máňa dala se do pláče. 35

Petr byl v rozpacích.

Konečně mu zavzlykala, že ji má málo rád. Že jí to ještě nedokázal, jak ji má rád. Petr pokryl jí obličej nesčet-

nými polibky a poprosil ji, aby rychle vstala, že se tmí příliš a cesta je špatná.

Přijeli do města a tramvají ujížděli do předměstí, kde bydlila. Máňa hleděla na Petra zbožně, ale chvílemi šku-
5 balo jí cosi v obličeji a jižjiž hrnuly se slzy. Petr nechtě tvářil se jako nemilosrdný kat, který je ochoten vysmívati se své oběti. Jakýsi potutelný úsměv seděl mu na rtech a Máňa nemohla a nemohla pochopit, co znamená.

Vystoupili z tramvaje a Petr zastavil se po několika kro-
10 cích u restaurace. Půjdou se navečeřet, že ano! A zase viděla Máňa ten úsměv. Jedl rychle a Máňa se nimrala. A sotva dojedl, ptal se, půjdou-li. Mluvil o takových všedních věcech. Byla opravdu nešťastná.

Mlčky kráčeli poloprázdnou ulicí. Petr tiskl ji něžně
15 k sobě, ale mlčel. A náhle se opět zastavil. Stáli u vrat jasného průjezdu, vedle byla také restaurace. Petr jemně vedl Máňu do vrat. Podívala se naň udiveně. Tu se zasmál vesele a trhl zvonkem u schodů.

Máňa pochopila. A vidouc, že jsou sami, vrhla se k němu
20 pro polibek, jenž trval tak dlouho, dokud nezaslechli kroků na schodech.

A když osaměli v malém pokojíčku, řekla mu, že je tyran.

To byla nejkrásnější Petrova noc v Městě — — —
25 Kdykoliv Máňa rozpustila vlasy a Petr líbal její bezvadná ňadra, říkal: „Tys moje sluníčko.“

Ale že ve svém nitru práhl po onom velikém slunci, jež se rozlévá po horách, lesích a lukách a jest pravé a jediné
30 jen venku, daleko od Měst, nabídla mu Máňa, která byla svou paní, obnos, na nějž čekal, nevěda, že ho dostane s milenkou, jejíž kráse se vyhýbal a která všecko mu nabídla sama.

Odjeli z Města do kraje vysokých strání a lesů.

Petr je snivý člověk, prostě šťastný na lesních stezkách
35 i v loktech Mániných. Napsal o své lásce k Máni sloky, jež patří k jeho nejlepším. A když slyšel chváliti je, vzpomněl si, že také pro Pepinu psal kdysi veršíky do sešitku, ježž ona měla schovaný. Když se rozešli, poslala mu ho zpět

a on, shledav, že verše jsou velmi špatné, spálil sešitek.
„Jak je to podivné,“ myslívá si Petr. A vzpomíná si také hvězd, jež kdysi měly naň jakýsi vliv, ale teď jsou skoro zapomenuty, protože na vrchách, kde žije, miluje se v noci milenka, a slunce, krása, příroda ve dne.